

MA'NAVIYATNING JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI O'RNI VA YOSHLAR TARBIYASIDAGI AHAMIYATI

Irnazarova Sevinch

O'ZMPU

Milliy g'oya va ma'naviyat asoslari huquq ta'limi yo'nalishi 2-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20281686>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ma'naviyat tushunchasining mazmun-mohiyati, uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni hamda yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, globallashuv jarayonida ma'naviy tahdidlarning kuchayishi, milliy qadriyatlarni asrash va yosh avlodni ma'naviy barkamol etib tarbiyalash masalalari yoritilgan.

Maqolada buyuk ajdodlarimizning ma'naviy merosi hamda zamonaviy jamiyatdagi ma'naviy muammolar haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Ma'naviyat, ma'rifat, tarbiya, yoshlar, milliy qadriyatlar, globallashuv, vatanparvarlik, axloq, komil inson, ma'naviy tahdid..

РОЛЬ ДУХОВНОСТИ В РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА И ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ

Аннотация. В данной статье рассматриваются сущность понятия духовности, её роль в развитии общества, а также значение духовного воспитания молодежи.

Анализируются вопросы сохранения национальных ценностей в условиях глобализации, духовные угрозы современности и пути формирования гармонично развитой личности. Особое внимание уделяется духовному наследию великих предков и его значению в воспитании молодого поколения.

Ключевые слова: Духовность, просвещение, воспитание, молодежь, национальные ценности, глобализация, патриотизм, нравственность, гармоничная личность, духовные угрозы.

THE ROLE OF SPIRITUALITY IN SOCIAL DEVELOPMENT AND YOUTH EDUCATION

Abstract. This article examines the essence of spirituality, its role in the development of society, and its importance in the education of young people. The article also analyzes the influence of globalization on spiritual values, modern spiritual threats, and the preservation of national traditions. Special attention is given to the spiritual heritage of great ancestors and its significance in raising a morally mature generation.

Keywords: Spirituality, enlightenment, education, youth, national values, globalization, patriotism, morality, harmonious personality, spiritual threats.

Bugungi kunda dunyo miqyosida kechayotgan globallashuv jarayonlari inson hayotining barcha sohalariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi, internet tarmog'ining keng yoyilishi hamda madaniyatlararo aloqalarning kuchayishi inson tafakkuriga ijobiy va salbiy jihatdan ta'sir qilmoqda. Bunday sharoitda ma'naviyat masalasi jamiyat hayotining eng dolzarb mavzularidan biriga aylanmoqda.

Ma'naviyat insonning ichki ruhiy olami, axloqiy qarashlari, bilim darajasi, madaniyati va hayotiy tamoyillarini o'zida mujassam etuvchi tushunchadir. Ma'naviyatli inson jamiyatda o'z o'rnini topa oladi, atrofdagilar bilan samimiy munosabatda bo'ladi hamda Vatan ravnaqi uchun xizmat qilishga intiladi. Shu sababli har bir davlatning taraqqiyoti avvalo insonlarning ma'naviy darajasi bilan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasida ham ma'naviyat masalasiga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilmoqda. Chunki ma'naviy barkamol avlodni tarbiyalash mamlakatning kelajak taraqqiyotini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Ayniqsa, yoshlarning qalbi va ongini turli yot g'oyalardan himoya qilish, ularni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash bugungi kunning muhim vazifasi hisoblanadi.

Ma'naviyat arabcha "ma'no" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, insonning ichki dunyosi, ruhiy olami, axloqi va madaniyatini anglatadi. Ma'naviyat insonni boshqa mavjudotlardan ajratib turadigan eng muhim fazilatdir. Chunki inson faqat moddiy ehtiyojlar bilan emas, balki ruhiy va ma'naviy ehtiyojlar bilan ham yashaydi.

Ma'naviyat insonning fikrlashi, dunyoqarashi, odob-axloqi, ilmga bo'lgan munosabati orqali namoyon bo'ladi. Yuksak ma'naviyatga ega inson halol, vijdonli, mehnatsevar va insonparvar bo'ladi. Bunday inson jamiyat taraqqiyotiga o'z hissasini qo'shadi.

Ma'naviyat va ma'rifat tushunchalari bir-biri bilan chambarchas bog'liqdir. Ma'rifat insonning bilim olish jarayonini anglatadi, ma'naviyat o'sha bilimlarning inson hayotidagi axloqiy va ruhiy ahamiyatini ifodalaydi. Shu sababli ilmi, ammo ma'naviyatsiz inson jamiyat uchun foydadan ko'ra zarar keltirishi mumkin.

Har qanday jamiyatning kelajagi yoshlar qo'lidadir. Shu sababli yosh avlodni ma'naviy barkamol etib tarbiyalash muhim ahamiyatga ega. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashi avvalo oilada shakllanadi. Ota-onaning odobi, muomalasi, tarbiyasi farzandning kelajakdagi shaxs sifatida shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim muassasalari ham yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida nafaqat bilim berish, balki tarbiya masalasiga ham alohida e'tibor qaratilishi zarur. O'qituvchi va murabbiylarning shaxsiy namunasi yoshlar uchun muhim tarbiya vositasi hisoblanadi.

Bugungi kunda yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish ham muhim vazifalardan biridir. Kitob mutolaasi, sport, san'at va madaniy tadbirlar yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitadi. Ayniqsa, badiiy adabiyot inson qalbini tarbiyalashda katta ahamiyatga ega. Globallashuv jarayoni insoniyat taraqqiyotiga katta imkoniyatlar yaratishi bilan birga ayrim salbiy oqibatlarni ham yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, internet orqali tarqalayotgan zararli axborotlar, zo'ravonlik va axloqsizlikni targ'ib qiluvchi materiallar yoshlar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ba'zi yoshlar orasida milliy qadriyatlarga befarqlik, yengil hayotga intilish, ommaviy madaniyatga haddan tashqari qiziqish holatlari uchramoqda. Bunday holatlar ma'naviy inqirozga sabab bo'lishi mumkin. Shu sababli yoshlarda mustaqil fikrlash, axborotni tahlil qilish va zararli g'oyalarga qarshi immunitetni shakllantirish muhimdir.

Ma'naviy tahdidlarga qarshi kurashishda oila, maktab, mahalla va ommaviy axborot vositalarining hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Yoshlarni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash orqali ularni turli yot g'oyalardan himoya qilish mumkin.

Buyuk allomalarimiz ilm-fan, madaniyat va ma'naviyat rivojiga ulkan hissa qo'shganlar.

Imom Buxoriy, At-Termiziy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy kabi buyuk ajdodlarimizning ilmiy va ma'naviy merosi bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan.

Alisher Navoiy o'z asarlarida insoniylik, mehr-oqibat, adolat va ilm-ma'rifat g'oyalarini targ'ib qilgan. U komil inson tarbiyasiga alohida e'tibor qaratgan. Amir Temur esa davlat boshqaruvida adolat va tartib-intizomni ustuvor deb bilgan. Ajdodlarimizning boy merosi yoshlarni vatanparvarlik, insonparvarlik va ezgulik ruhida tarbiyalashda muhim manba hisoblanadi.

Jamiyat taraqqiyoti nafaqat iqtisodiy rivojlanish, balki insonlarning ma'naviy yuksalishi bilan ham bog'liqdir. Ma'naviy barkamol jamiyatda qonun ustuvorligi, tinchlik va hamjihatlik hukm suradi. Bunday jamiyatda jinoyatchilik kamayadi, insonlar bir-biriga mehr-oqibat bilan munosabatda bo'ladi. Ma'naviyat iqtisodiyot rivojiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki halol va mas'uliyatli insonlar jamiyat taraqqiyotining asosiy kuchi hisoblanadi. Mehnatsevar, vatanparvar va bilimli yoshlar mamlakatning kelajak taraqqiyotini ta'minlaydi.

Shu sababli ma'naviyatni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi zarur. Ayniqsa, ta'lim tizimida ma'naviy tarbiya masalalariga alohida e'tibor qaratish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, ma'naviyat inson kamoloti va jamiyat taraqqiyotining muhim omilidir. Yuksak ma'naviyatga ega insonlar jamiyatda tinchlik, adolat va taraqqiyotni ta'minlaydi.

Bugungi globallashuv davrida yoshlarni ma'naviy barkamol etib tarbiyalash, ularni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida voyaga yetkazish dolzarb vazifalardan biridir. Ma'naviyatni rivojlantirish orqali jamiyatning barqaror taraqqiyotiga erishish mumkin. Shu sababli har bir inson o'z ma'naviy dunyosini boyitishga, ilm olishga va ezgu fazilatlarni rivojlantirishga intilishi zarur.

Zero, yuksak ma'naviyat — yengilmas kuchdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch*. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Alisher Navoiy. *Mahbub ul-qulub*. Toshkent: O'zbekiston, 2016.
3. Amir Temur. *Temur tuzuklari*. Toshkent: Sharq, 2018.
4. Abu Nasr Forobiy. *Fozil odamlar shahri*. Toshkent, 2015.
5. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, 2023.
6. Sh.M. Mirziyoyev. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. Toshkent, 2021.